

Työterveyslaitoksen tutkimuskatsaus: huhtikuu 2025

Laura Salonen
Otto Pankkonen

80 VUOTTA HYVINVOINTIA TYÖSTÄ

Tähän tutkimuskatsaukseen on koottu tiiviisti Työterveyslaitoksen tutkijoiden uusimmat tutkimusjulkaisut. Toivomme, että tutkimustietoaamme hyödynnetään laajasti suomalaisen työelämän kehittämisessä. Lanseeraamme katsauksen osana 80-vuotiaan Työterveyslaitoksen juhlavuotta.

Työterveyslaitos

PL 40
00251 Helsinki

www.ttl.fi

Kirjoittajat: Laura Salonen, Otto Pankkonen
Toimittaja: Marja Sarkkinen

Julkaisupäivä 9.4.2025

© 2025 Työterveyslaitos ja kirjoittajat

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi on tekijänoikeuslain (404/61, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen) mukaisesti kielletty ilman asianmukaista lupaa.

SISÄLLYS

1	SISÄLLYS	3
2	Työhön osallistuminen edellyttää laajempia toimia kuin työkyvyttömyysriskien hallintaa.....	4
3	Johto ohjaa koko organisaatiota kohti reilua, vihreää työpaikkaa	5
4	Yhteiset toimintapolitiikat ja sitoutuminen ovat avainasemassa työkykykoordinaatiossa.....	6
5	Turvallisuuskriittisillä aloilla hyvinvointia voi tukea kriisissä työkuormituksen hallinnalla	7
6	Työaika väheni, mutta fyysinen työkuormitus säilyi osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirryttäessä ..	8
7	Ensihoitajien työkykyä voidaan ylläpitää ja tukea ennakoivasti FirstFit-menetelmällä.....	9

1 Työhön osallistuminen edellyttää laajempia toimia kuin työkyvyttömyysriskien hallintaa

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin laajoilla rekisteriaineistoilla työkyvyn ja työhön osallistumisen välistä yhteyttä väestössä sekä osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien palvelu- ja etuuspolkuja.

Tulokset osoittivat, että työhön osallistumiseen vaikuttavat yhtäaikaaisesti monet taustatekijät, kuten ikä, koulutus, sosiaaliset suhteet ja työmarkkinatilanne. Terveys oli keskeinen tekijä erityisesti osatyökykyisillä ja pitkäaikaistyöttömällä. Työttömien erilaiset taustat ja työmarkkinahistoriat sekä vaihtelevat elämäntilanteet pitäisi pystyä huomioimaan paremmin nykyisissä palvelujärjestelmissä. Työkyvyttömyyden ehkäisemisen lisäksi olisi tarkasteltava työkykyä edistäviä tekijöitä.

Työterveyslaitos toteutti tämän tutkimuksen yhdessä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa Työkykyohjelman laajennushankkeessa, osana Suomen kestävän kasvun ohjelmaa.

Tekijät: Mikko Henriksson¹, Merita Mesiäislehto², Elina Ahola¹, Matti Joensuu¹, Sanna Kärkkäinen¹, Jukka Laaksonen², Peppi Saikku², Vaula Siltala¹ ja Jarno Turunen¹

¹ Työterveyslaitos; ² Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Julkaisu: Henriksson et al. (2025). Työkyvyn ja työhön osallistumisen kokonaisvaltainen tarkastelu ja palvelu- ja etuusjärjestelmän reunaehdot, Tutkimustuloksia päätöksenteon tueksi. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2025:5. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8681-7>.

Julkaisun tyyppi: Hankkeen loppuraportti

2 Johto ohjaa koko organisaatiota kohti reilua, vihreää työpaikkaa

Työpaikat ovat keskeinen vipuvarsi toteuttaa kokonaisvaltaista kestävyysmurrosta. Siksi on tärkeä ymmärtää, millainen on reilu ja vihreä työpaikka ja miten sitä voi toteuttaa. Reilu, vihreä työpaikka edistää ympäristön kestävyttä ja huolehtii samalla työntekijöiden hyvinvoinnista.

Tutkimuksessa määriteltiin reilun, vihreän työpaikan piirteitä ja sen toteuttamiseen vaikuttavia tekijöitä. Tässä käytettiin inhimillisten tekijöiden viitekehystä. Tulosten mukaan reilun ja vihreän työpaikan toteutuksessa tulee kokonaisvaltaisesti arvioida työn piirteitä sekä yksilöiden, ryhmien ja organisaation toiminnan vaikutuksia muutoksessa onnistumiseen. Määrätietoinen johtaminen, tietoisuuden herättäminen, osaamisen kasvattaminen ja yhteisesti sovitut toimintamallit edistävät muutosta.

Tutkimus tarjoaa suosituksia, joilla voidaan edistää reilua ja vihreää työpaikkaa.

Tekijät: Anna-Maria Teperi¹, Jari Lyytimäki², Tarja Heikkilä¹, Sara Malve-Ahlroth¹, Erkki Mervaala², Ilkka Ratinen³ ja Andrew Thatcher⁴

¹Työterveyslaitos; ²Suomen ympäristökeskus; ³Lapin yliopisto; ⁴Witwatersrandin yliopisto

Julkaisu: Teperi, A. M., Lyytimäki, J., Heikkilä, T., Malve-Ahlroth, S., Mervaala, E., Ratinen, I., & Thatcher, A. (2025). What does it take to make a workplace just and green?. *European Journal of Workplace Innovation*, 9(1 & 2), 163–191. <https://doi.org/10.46364/ejwi.v9i1.1409>

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu kansainvälinen tutkimusartikkeli

3 Yhteiset toimintapolitiikat ja sitoutuminen ovat avainasemassa työkykykoordinaatiossa

Tässä kysely- ja haastatteluaineistoja integroineessa monimenetelmätutkimuksessa tarkasteltiin, mitkä tekijät edistivät ja toisaalta hankaloittivat työkykykoordinaation (case management) toteuttamista. Useilla eri sektoreilla työskennelleet koordinaattorit jakoivat case managementin ihanteen keskeiset arvot ja toimintatavat, kuten asiakaslähtöisyyden ja palveluiden räätälöinnin asiakkaan tarpeeseen.

Näistä pyrkimyksistä huolimatta eri sektoreilla oli käytännössä hyvin vaikeaa ylittää hallinnollisia ja organisatorisia rajoja. Tulokset korostavat yhteisten toimintapolitiikkojen ja käytäntöjen sekä organisaatioiden sitoutumisen tarpeellisuutta. Ne edistävät pitkäaikaista yhteistyötä työkyvyn ja uudelleen-työllistymisen tuessa.

Tekijät: Pirjo Juvonen-Posti, Nina Nevala ja Simo Kaleva

Työterveyslaitos

Julkaisu: Juvonen-Posti, P., Nevala, N. & Kaleva, S. (2025). Realising the case management ideal in multi-organisational coordination work to support work ability and (re)employment in Finland. *Journal of Occupational Rehabilitation*. <https://doi.org/10.1007/s10926-025-10274-7>

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu kansainvälinen tutkimusartikkeli

4 Turvallisuuskriittisillä aloilla hyvinvointia voi tukea kriisissä työkuormituksen hallinnalla

Tässä sateenvarjokatsauksessa selvitettiin vaikuttavimpia keinoja, joilla hoito-, ensihoito- ja pelastusalan työntekijöiden hyvinvointia voidaan tukea työkuormituksen hallinnan strategioilla ulkoisten kriisien aikana.

Tulokset osoittivat, että turvallisuuskriittisillä aloilla työntekijöiden hyvinvointia voidaan tukea erilaisilla sekä työtä muokkaavilla että työntekijöiden voimavaroja vahvistavilla keinoilla. Tällaisia vaikuttavia keinoja ovat erityisesti selkeä ja tilanteeseen soveltuva johtaminen ja tiedonkulku, käytännön kriisitilanteen taitojen harjoittelu sekä hyvinvointia ja mielenterveyttä tukevat psykologiset interventiot.

Jotta työntekijöiden hyvinvointia voidaan erilaisilla työkuormituksen hallintakeinoilla vahvistaa ulkoisten kriisien aikana, on tärkeää, että työpaikoilla on ennakkoon kehitetty suunnitelma niiden toteuttamiseksi.

Tekijät: Kati Karhula^{1,2}, Janne Halonen¹, Satu Mänttari¹, Anne Punakallio¹, Sampsa Puttonen^{1,2}, Maria Sihvola¹, Pihla Säynäjäkangas¹ ja Mikael Sallinen^{1,3}

¹Työterveyslaitos; ²Tampereen yliopisto; ³Jyväskylän yliopisto

Julkaisu: Karhula, K., Halonen, J., Mänttari, S., Punakallio, A., Puttonen, S., Sihvola, M., Säynäjäkangas, P. & Sallinen, M. (2025). Supporting the well-being of nurses, paramedics, and firefighters during external crises by managing workload: an umbrella review. *Industrial Health*, 2024–0211.

<https://doi.org/10.2486/indhealth.2024-0211>

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu kansainvälinen tutkimusartikkeli

5 Työaika väheni, mutta fyysinen työkuormitus säilyi osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirryttäessä

Tässä kysely- ja rekisteriaineistoon perustuvassa tutkimuksessa tarkasteltiin osatyökyvyttömyyseläkkeisten fyysistä työkuormitusta ja heidän työssä jatkamistaan sekä näissä kuormitustekijöissä tapahtuneita muutoksia ennen osatyökyvyttömyyseläkettä ja sen aikana.

Suurimmalla osalla kokemus työn fyysisestä kuormittavuudesta pysyi ennallaan osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirryttäessä. Noin viidenneksellä työn fyysinen kuormittavuus laski korkeasta vähäiseksi ja noin 15 prosentilla laski työn fyysinen rasittavuus. Kuormitustekijöiden muutoksilla ei havaittu yhteyttä myöhempään täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymiseen.

Vaikka osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirryttäessä työaika väheni, muutokset työn kuormittavuuskokemuksissa olivat vähäisiä ja merkittävä osuus osatyökyvyttömyyseläkeläisistä (41 prosenttia) koki työkuormituksensa edelleen rasittavaksi. Työolojen muokkaaminen saattaa olla tarpeen niille osatyökyvyttömyyseläkkeellä oleville, jotka kokevat työnsä fyysisesti vaativaksi.

Tekijät: Mari-Anne Wallius¹, Anne Kouvonen^{2,3}, Jenni Ervasti¹, Taina Leinonen¹, Jaakko Airaksinen^{1,2} ja Tea Lallukka²

¹Työterveyslaitos; ²Helsingin yliopisto; ³Queen's University Belfast

Julkaisu: Wallius, M-A., et al. (2025). Are changes in perceived physical workload and strenuousness of work among partial disability pensioners associated with full disability pension? *Scandinavian Journal of Public Health*. Online first. doi:[10.1177/14034948251326706](https://doi.org/10.1177/14034948251326706)

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu kansainvälinen tutkimusartikkeli

6 Ensihoitajien työkykyä voidaan ylläpitää ja tukea ennakoivasti FirstFit-menetelmällä

Ensihoitajan työ vaatii riittäviä fyysisiä valmiuksia ja työkykyä. Siksi tarvitaan valtakunnallisesti yhteisiä menetelmiä ensihoitajien fyysisen toimintakyvyn arviointiin ja seurantaan. Tässä raportissa tarkasteltiin Työterveyslaitoksen ja ensihoitoalan toimijoiden yhdessä kehittämän FirstFit-menetelmän sisällön ja ohjeistuksen jatkokehitystä. Raportissa selvitettiin ensihoitajien fyysisen toimintakyvyn testitulosten yhteyttä muun muassa koettuun työkykyyn, terveyteen, tapaturmiin ja sairauspoissaoloihin.

Hankkeessa laadittiin ensihoitajien toimialakohtaiset viitearvot, jotka osoittivat ensihoidon työntekijöiden olevan keskimäärin kohtalaisessa tai hyvässä kunnossa verrattuna väestötasoon. FirstFit-testien yhteydessä toteutettu kyselytutkimus osoitti myös, että koettu ensihoitajien hyvä työkyky ja terveys olivat yhteydessä parempiin fyysisen toimintakyvyn testituloksiin.

Samoin menetelmä todettiin päteväksi arvioimaan ensihoitotyössä tarvittavia fyysisen toimintakyvyn osa-alueita. Menetelmän testistöön sisältyvät harjoitusliikkeet havaittiin tärkeiksi tapaturmien ja tuki- ja liikuntaelinoireiden ennaltaehkäisyssä.

Edelleen kehitetty FirstFit-menetelmä soveltuu ennaltaehkäisevästi toiminta- ja työkyvyn tarkasteluun ja tukemiseen ensihoitajilla, mutta myös muilla aloilla, joiden työntekijöillä on nostamiseen ja kantamiseen liittyvää fyysistä kuormitusta.

Tekijät: Anne Punakallio, Janne Halonen, Pihla Säynäjäkangas ja Aki Vuokko

Työterveyslaitos

Julkaisu: Punakallio, A., Halonen, J., Säynäjäkangas, P. & Vuokko, A. (2025). FirstFit 2: FirstFit-menetelmän testiohjeistuksen, testipalautteen ja harjoitteluohjeiden kehittäminen. Työterveyslaitos.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-391-206-9>

Julkaisutyyppi: Raportti

Seuraava Työterveyslaitoksen tutkimuskatsaus ilmestyy toukokuussa 2025.
